

Република Србија
ВРХОВНИ СУД
Рев 4870/2025
05.11.2025. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни суд, у већу састављеном од судија: Драгане Маринковић, председника већа, Зорице Булајић и Ирене Вуковић, чланова већа, у парници тужиоца АА из ..., чији је пуномоћник Славица Николић, адвокат из ..., против тужене ББ из ..., чији је пуномоћник Маринел Војна, адвокат из ..., ради измене одлуке о вршењу родитељског права, одлучујући о ревизији тужене изјављеној против пресуде Апелационог суда у Београду Гж2 544/24 од 05.12.2024. године, у седници одржаној 05.11.2025. године, донео је

ПРЕСУДУ

ДЕЛИМИЧНО СЕ ОДБИЈА као неоснована ревизија тужене изјављена против пресуде Апелационог суда у Београду Гж2 544/24 од 05.12.2024. године у потврђујућем делу у погледу одлуке о измени раније одлуке о самосталном вршењу родитељског права, одржавању личних односа малолетне деце са туженом, као и у погледу доприноса тужене издржавању мал. ВВ и мал. ГГ месечним износом од по 8.000,00 динара почев од 05.02.2024. године као дана доношења првостепене пресуде па убудуће док за то постоје законски услови.

ДЕЛИМИЧНО СЕ УКИДАЈУ пресуда Апелационог суда у Београду Гж2 544/24 од 05.12.2024. године и пресуда Основног суда у Вршцу П2 144/23 од 05.02.2024. године у потврђујућем делу у погледу одлуке о обавези тужене да доприноси издржавању малолетне деце почев од дана подношења тужбе 26.11.2021. године па до дана првостепеног пресуђења 05.02.2024. године, и предмет у наведеном делу враћа првостепеном суду на поновно суђење.

Образложење

Пресудом Основног суда у Вршцу П2 144/23 од 05.02.2024. године, ставом првим изреке, усвојен је тужбени захтев тужиоца, па су мал. ВВ рођен ..2008. године и мал. ГГ рођен ..2013. године, поверени оцу на самостално вршење родитељског права. Ставом другим изреке, утврђено је место пребивалишта малолетне деце на адреси пребивалишта оца. Ставом трећим изреке, обавезана је тужена да доприноси издржавању малолетне деце плаћањем месечног износа од по 8.000,00 динара, укупно 16.000,00 динара, са законском затезном каматом од доцње за сваки оброк појединачно

па до коначне исплате, почев од 26.11.2021. године као дана подношења тужбе па док за то постоје законски услови, на руке тужиоца до 10-ог у месецу за текући месец. Ставом четвртим изреке, уређен је начин одржавања личних односа тужене са децом, тако што би викенде, верске и државне празнике наизменично деца проводила код мајке, а потом код оца, да код оца деца бораве током летњег распуста до 25.07, а у периоду од 25.07. до 25.08. код мајке. Ставом петим изреке, утврђено је да престаје право становања установљено у корист мал. ВВ и мал. ГГ, као и њихове мајке овде тужене на породичној стамбеној згради означеној са бр.3, изграђеној на кп. ..., а уписано у ЛН .. КО Ставом шестим изреке, утврђено је право становања у корист тужене на двособном стану у ... у улици ... бр. ..., површине 65м², стан број 2, приземље, који је у власништу тужиоца. Ставом седмим изреке, обавезана је тужена да код надлежних дистрибутера (струја, плин, вода и др) изврши промену корисника на своје име и да редовно плаћа комуналне трошкове који настану коришћењем описане некретнине, одмах по правноснажности пресуде, те да некретнину по иселењу врати у исто стање у којем је била приликом њеног и синовљевог уселења. Ставом осмим изреке, одлучено је да се овом пресудом мења пресуда Основног суда у Вршцу П2 300/20 од 08.04.2021. године у ставовима другом, трећем, четвртном, петом, шестом и делимично седмом. Ставом деветим изреке, обавезана је тужена да накнади тужиоцу трошкове парничног поступка у износу од 126.625,00 динара.

Пресудом Апелационог суда у Београду Гж2 544/24 од 05.12.2024. године, ставом првим изреке, потврђена је првостепена пресуда у ставовима првом, другом, трећем, четвртном, петом и осмом изреке и у наведеним деловима жалба тужене одбијена је као неоснована. Ставом другим изреке, преиначена је првостепена пресуда у ставу шестом изреке, тако што је одбијен као неоснован тужбени захтев тужиоца у делу којим је тражио да се утврди право становања у корист тужене на двособном стану бр.2, у ..., бр. ..., површине 65м², као и у делу става седмог изреке којим је обавезана тужена да наведену некретнину по иселењу врати у исто стање у којем је била приликом њеног и синовљевог уселења. Ставом трећим изреке, укинута је првостепена пресуда у преосталом делу става седмог изреке и тужба тужиоца у делу којим је тражио да се обавезе тужена да код надлежног дистрибутера изврши промену корисника на своје име и редовно плаћа комуналне и режијске трошкове на стану у ... бр. .. у ..., одбачена као недозвољена. Ставом четвртим изреке, преиначена је првостепена пресуда у ставу деветом изреке, тако што је одлучено да свака странка сноси своје трошкове поступка. Ставом петим изреке, одбијен је захтев тужиоца за накнаду трошкова другостепеног поступка.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену у делу којим је ранија одлука о вршењу родитељског права измењена, тужена је благовремено изјавила ревизију због битних повреда одредаба парничног поступка, погрешно и непотпуно утврђеног чињеничног стања, као и погрешне примене материјалног права.

Испитујући правилност побијане одлуке у смислу члана 408. у вези члана 403. став 2. Закона о парничном поступку („Службени гласник РС“, бр. 72/11, 55/14, 87/18 и 18/20), а који се примењује на основу члана 202 Породичног закона („Службени гласник РС“, бр. 18/25 и 6/15), Врховни суд је утврдио да је ревизија тужене делимично основана.

У поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП, на коју Врховни суд пази по службеној дужности.

Ревизија се може изјавити због битне повреде одредаба парничног поступка из члана 374. став 1. ЗПП, само ако је учињена у поступку пред другостепеним судом, па повреда коју тужена истиче из члана 398. став 2. ЗПП, не може бити разлог за изјављивање ревизије, јер се она тиче поступка пред првостепеним судом. Такође, битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 1. ЗПП, није разлог за изјављивање ревизије према одредби члана 407. став 1. истог закона.

Према утврђеном чињеничном стању, правноснажном пресудом Основног суда у Вршцу П2 300/20 од 08.04.2021. године разведен је брак тужиоца и тужене, а малолетна деца странака ВВ, ГГ и ДД, поверени су мајци на самостално вршење родитељског права, док је отац обавезан да на име свог дела доприноса за издржавање малолетног ДД плаћа 12.000,00 динара месечно, а за издржавање малолетног ВВ и малолетног ГГ по 8.000,00 динара. Такође, уређен је и начин одржавања личних односа малолетне деце са оцем и конституисано право становања малолетне деце и мајке у породичној кући у ... до пунолетства најмлађег детета. Сагласно наведеној одлуци, у породичној кући у ... тужена је живела са малолетном децом, као и тужилац. Након што је дошло до квара на котлу, тужена је са децом прешла код сестре у Вршац. Међутим, већ истог дана мал. ВВ, а сутрадан и мал. ГГ, вратили су се у породичну кућу у ..., и наставили живот у домаћинству са оцем, све до повратка тужене и најстаријег сина априла 2022. године, где су опет сви заједно живели до 14.05.2023. године, када се она иселила са најстаријим сином из куће и отишла у стан у ... у улици ... бр. ..., који је у међувремену, а на основу судског поравнања закљученог са тужиоцем, постао њена својина, док је тужиоцу припала у искључиву својину породична стамбена зграда у

Мал. ВВ и мал. ГГ су се у поступку пред органом старатељства изјаснили да не желе да живе са мајком, с обзиром да кућу у ... доживљавају као своју, да ту похађају школу и да им је ту центар животних активности. Они су способни да формирају сопствено мишљење и имају потенцијал да сагледају ситуацију у којој се налазе и да разумеју последице. Њихова воља и ставови су аутентични, нису индуковани од стране оца, док је став сада пунолетног ДД, који је био изричит да не жели контакт са оцем, заснован на искуству у односу са оцем и подржан је од стране мајке. Према накнадном мишљењу органа старатељства од 29.09.2023. године ВВ је остао изричит у погледу тога да жели да живи са оцем док је оцењено да ГГ нема аутентичан став по питању места где жели да живи. Мајчина несталност и несигурност довели су до појаве амбивалентног става малолетног ГГ. Она није у могућности да деци обезбеди стабилност. Својим досадашњим понашањем у значајној мери је допринела стварању неповољне климе за одрастање деце, а нема ни личне капацитете да се самостално о деци стара. За разлику од мајке, отац деце је у могућности да деци обезбеди стабилно и сигурно окружење. Деца са њим имају добар однос и он је аутентично мотивисан да се брине о синовима. Због тога је мишљење органа старатељства да деца буду поверена оцу на самостално вршење родитељског права прихваћено од стране нижестепених судова који су одлуку о самосталном вршењу родитељског права и начину одржавања личних односа малолетне деце са мајком, донели применом чланова 6. став 1, 61, 77. став 3. и 266. став 1. Породичног закона.

Малолетни ВВ похађа први разред средње школе, а малолетни ГГ трећи разред основне школе. Њихове потребе у погледу исхране износе по 10.000,00 динара месечно, за обућу по 3.500,00 динара, док је месечно за ужину за малолетног ГГ потребно издвојити 3.000,00 динара. Тужилац остварује зараду у просеку од око 50.000,00 – 60.000,00 динара, а бави се и сточарством и земљорадњом, те на тај начин остварује додатне приходе. Његове месечне потребе на име одеће, средстава за хигијену и гориво износе око 20.000,00 динара. Укупни трошкови становања у породичној кући у ... који обухватају трошкове струје, воде, одношења смећа, за интернет и кабловску телевизију износе око 15.300,00 динара. Тужена је запослена и остварује зараду од 40.000,00 динара месечно. Њене месечне потребе на име трошкова козметике, средстава за личну хигијену и горива износе око 13.000,00 динара.

Полазећи од утврђених потреба малолетне деце, те могућности родитеља као дужника издржавања, као и од чињенице да је претходном одлуком којом су деца била поверена мајци на самостално вршење родитељског права, отац био обавезан да доприноси издржавању малолетне деце износима од по 8.000,00 динара месечно, нижестепени судови су закључили, применом одредбе члана 160. Породичног закона, да тужена треба да доприноси издржавању малолетне деце износом од по 8.000,00 динара месечно за свако дете, почев од дана подношења тужбе па убудуће док за то постоје законски услови.

По становишту Врховног суда, нижестепени судови су при доношењу одлуке о поверавању малолетне деце на самостално вршење родитељског права оцу као и одлуке о начину одржавања личних односа малолетне деце са мајком, правилно применили материјално право, руководећи се превасходно најбољим интересом малолетне деце, сагласно својој дужности прописаној у члановима 6. и 266. став 1. Породичног закона.

Наиме, одредбом члана 6. став 1. Породичног закона прописано је да је свако дужан да се руководи најбољим интересом детета у свим активностима које се тичу детета. Ову одредбу начелног карактера допуњује одредба члана 266. истог закона, која обавезу руковођења најбољим интересом детета, ставља у дужност суду. У том смислу, с обзиром да странке не воде заједнички живот, одлука о поверавању деце на самостално вршење родитељског права, доноси се према овом основном и најважнијем критеријуму – критеријуму најбољег интереса детета. Сагледавање најбољег интереса детета могуће је само уколико се узме у обзир и мишљење детета, уколико је оно способно да формира своје мишљење, јер се његовом мишљењу мора посветити дужна пажња у свим питањима која га се тичу и у свим поступцима у којима се одлучује о његовим правима, у складу са годинама и зрелошћу детете. При томе, дете које је навршило 10 година живота може слободно и непосредно изразити своје мишљење у сваком судском и управном поступку у коме се одлучује о његовим правима, како је то све прописано одредбом члана 65. Породичног закона.

Малолетни ГГ рођен је ...2013. године, и пред органом старатељства био је изричит да жели да живи у својој кући у Оцењено је да способан да формира своје сопствено мишљење о овом питању, док приликом давања изјаве о томе са којим родитељем би желео да живи, није изразио аутентичан став. Међутим, одлука о

поверавању малолетног ГГ, правилна је јер је оцењено да је његов најбољи интерес живот са оцем у ситуацији када је утврђено да мајка није у могућности да детету обезбеди стабилност и да је својим досадашњим понашањем у значајној мери допринела стварању неповољне климе за одрастање деце, те да нема личне капацитете да се самостално стара о деци за разлику од оца који је способан да самостално врши родитељско право и који је мотивисан да се брине о деци, те у могућности да им обезбеди стабилност и сигурност.

Малолетни ВВ рођен је ...2008. године, и не само што сагласно одредби члана 65. Породичног закона, има право да изрази мишљење о свим питањима, па и о питању са којим родитељем жели да живи, већ он као дете које је навршило 15-ту годину живота и које је способно за расуђивање, може сам о овом питању да одлучи сагласно одредби члана 60. став 4. Породичног закона. Малолетни ВВ био је изричит у погледу тога да жели да живи са оцем, па у ситуацији када је тужилац способан да самостално врши родитељско право, правилна је одлука о поверавању малолетног ВВ оцу на самостално вршење родитељског права.

С обзиром да су малолетна деца поверена на самостално вршење родитељског права оцу, у складу са одредбом члана 61. Породичног закона правилно је одлучено и о начину одржавања личних односа малолетне деце са мајком, сагласно њиховом најбољем интересу.

Критеријуми за одређивање издржавања прописани су у члану 160. Породичног закона, према којем се издржавање одређује у зависности од потреба повериоца и могућности дужника издржавања, при чему се води рачуна и о минималној суми издржавања (став 1). Потреба повериоца издржавања зависи од његових година, здравља, образовања, имовине, прихода, те других околности од значаја за одређивање издржавања (став 2), а могућности дужника издржавања зависе од његових прихода, могућности за запослење и стицање зараде, његове имовине, његових личних потреба, обавеза да издржава друга лица, те других околности од значаја за одређивање издржавања (став 3).

Полазећи од наведених одредаба материјалног права, те правилно утврђених могућности тужене као дужника издржавања и потреба малолетне деце као поверилаца издржавања, и руководећи се њиховим најбољим интересом, правилно је оцењено да је тужена у могућности да доприноси издржавању малолетног ВВ и малолетног ГГ месечним износом од по 8.000,00 динара. Овим износом обезбеђује се задовољење услова за правилан и потпуни развој малолетне деце, у складу са њиховим утврђеним потребама, а при томе се не угрожава егзистенција тужене као дужника издржавања. Преостала средства за издржавање обезбеђиваће отац који се свакодневно брини о деци, како потребним новчаним износима, тако и доприносом у виду рада и старења који и иначе свакодневно улаже у негу и подизање малолетне деце.

У погледу наведених одлука, осталим ревизијским наводима тужене, посредно или непосредно, оспорава се чињенично стање које она сматра битним, а које по њеном мишљењу није правилно или потпуно утврђено у спроведеном поступку. Наводи ревизије којима се указује на погрешно и непотпуно утврђено чињенично стање не могу бити дозвољен ревизијски разлог у смислу члана 407. став 2. ЗПП, ни са

изузетком да се у смислу члана 403. став 2. овог Закона ради о ревизији изјављеној у породичном спору за издржавање.

Због свега наведеног, на основу члана 414. став 1. ЗПП одлучено је као у ставу првом изреке.

Међутим, по оцени Врховног суда, основано се ревизијом тужене указује да је одлука о обавезивању тужене да доприноси издржавању малолетне деце почев од подношења тужбе па до пресуђења, донета уз погрешну примену материјалног права.

У конкретном случају, ранијом правноснажном пресудом Основног суда у Вршцу П2 300/20 од 08.04.2021. године, малолетна деца странака поверена су мајци на самостално вршење родитељског права, и истом одлуком тужилац је као отац обавезан да доприноси издржавању малолетне деце плаћањем месечних износа од по 8.000,00 динара за малолетног ВВ и малолетног ГГ. Иако својом правноснажношћу ранија одлука везује странке до њене измене, могуће је да фактички родитељско право и пре њене измене не врши родитељ коме је дете поверено на самостално вршење родитељског права правноснажном одлуком суда, већ други родитељ. У поступку је утврђено да тужена није живела са малолетном децом у периоду од 23.10.2021. године када је отишла у кућу своје сестре и тамо боравила све до априла 2022. године, као ни од 14.05.2023. године, када се иселила у свој стан у За све то време, према утврђеном чињеничном стању, малолетна деца живела су у кући у ... са оцем. Родитељ који живи са малолетним дететом, фактички врши родитељско право јер је он у тој ситуацији у могућности да непосредно штити личност, права и интересе детета. Међутим, у периодима када је и тужена боравила са децом у кући, изостало је утврђење ко је од родитеља вршио родитељско право фактички, односно да ли је тужилац и у периоду када је тужена живела у истој кући са њима, а након повратка од сестре, фактички самостално вршио родитељско право над малолетном децом, као и у време када је тужена била одсутна. Пошто је обавеза родитеља да издржавају малолетно дете заједничка обавеза родитеља (чланови 73 и 154 Породичног закона), тужена је у обавези да доприноси издржавању и када родитељско право не врши, без обзира што су јој малолетна деца одлуком суда поверена на самостално вршење родитељског права. Како од свега наведеног зависи одлука да се тужена обавезе да доприноси издржавању малолетне деце у читавом периоду од подношења тужбе, нижестепене пресуде су укинуте и предмет враћен првостепеном суду на поновни поступак.

На основу члана 416. став 2. ЗПП, Врховни суд је одлучио као у ставу другом изреке.

**Председник већа – судија
Драгана Маринковић, с.р.**

За тачност отправка
Заменик управитеља писарнице
Миланка Ранковић